

ਉਥੇ ਹੀ ਆਰਾਮ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਕਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਪੱਟਰ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1973 ਦਾ ਸੀਡਬਲਿਊ ਨੰਬਰ 4333.

12 ਸਤੰਬਰ 1974 ਈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਆਰਟੀਕਲ 16, 162 ਅਤੇ 187—ਪ੍ਰਮੋਟ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ — ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼—ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਵਾਲਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ - ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ - ਕੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ ਨਿਆਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ. ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼. ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਰੈਂਕ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਪਟਡ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਇਸਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫਰੇਮਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੇਲ ਗੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ - ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੜੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਣਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸੇਵਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ 14 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਹੁਕਮ ਨੰ: 104 ਆਫ਼ 1973 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 4 ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ, 5 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਦੀ ਬਜਾਏ 1968 ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰਨ।

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਖਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, 14 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰੀ 'ਡੀ' ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ.ਮੋਰੀਆ ਨੇ ਕੀਤੀ ।

ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਇੱਕ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ, ਜੀ. ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ. - ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1952 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੂੰ 1958 ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23 ਦਸੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਉਹ ਜੁਲਾਈ, 1956 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਕੱਤਰ ਟੈਰੀਅਟ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ, 1966 ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 5 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੈਂਟ, 32 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਐਡਹਾਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 14 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਦੇ ਪਦਉੱਨਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ 'ਏ' ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਨੇਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ, 1972 ਵਿਚ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੈਂਟ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਥਾਈ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੈਂਟ ਦੀ ਅਸਾਮੀ 15 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤੱਕ ਬਣੀ ਰਹੀ। (ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬ੍ਰੇਕ ਨਾਲ)। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਸੁਪਰ ਇੰਟੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

18 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਸਕਾਈਯੂਈਆ ਇਰੀਬਜ਼ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ 'ਸੀ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਜਵਾਬ ਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 4 ਅਨਾ ਸ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਡਹਾਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ 6 ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ

ਸਰਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਤੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੜਾਅ ਹਾਲਾਕਿ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਵਰੂਪ ਨਿਵਾਸੀ ਪੜੋਟ ਨੰਬਰ 3, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖੋਜ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ 2 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 80, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਸਤੰਬਰ 1, 1973 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਸੀ। 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪਾਓਂ। ਹਾਲਾਕਿ, ਉਹ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। 14 ਨਵੰਬਰ, 1973, ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਡੀ', ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ, 1968 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“4. ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਦੀ 23 ਦਸੰਬਰ, 1970 ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਮੰਨੀ ਗਈ ਮਿਤੀ, ਭਾਵ, 20 ਦਸੰਬਰ, 1968 ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਂਕ ਦੇਣਗੇ। ਜਨਰਲ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟਸ਼ਿਪ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਕਾਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਸਾਮੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।”

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 14 ਨਵੰਬਰ, 1973, ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਡੀ' ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ-

(1) ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 1971 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਪਦਉੱਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਸੰਬਰ 20, 1968;

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

- (2) ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 187 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- (3) ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ, ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ
- ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ
- (4) ਕਿ 14 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦਾ ਹੁਕਮ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਟੁੱਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਵੈਧ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਸ.ਮਾਨ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1963 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਨੇ 11 ਅਕਤੂਬਰ 1963 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ 13 ਜਨਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਪੋਸਟ ਦੇ ਉਲਟ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਸ.ਮਾਨ ਨੇ 1967 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1970 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ, ਤਤਕਾਲੀ ਸਪੀਕਰ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ: -

“ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਿਤੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 278-jOSD(W)-67/27027 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਰਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸਕੱਤਰੇਤ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ III ਅਤੇ IV ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਵੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ

ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 278-OSD-W-67/27027 ਮਿਤੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਰਾਹੀਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 100 ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

3, 8, 13, 18; 23, 28, 33; 38; 43. 48. 53. 58. 63. 68. 73. 78, 83. 88, 93, 98.

ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 3180-SWI-70/893, ਮਿਤੀ 11 ਜਨਵਰੀ, 1971, ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਰਾਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ, 6 ਵੀਂ, 11 ਵੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 23 ਅਗਸਤ, 1966 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 19 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ। ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ - ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਹੁਕਮ ਨੰ. 104 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਜ਼ਬ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ 1968 ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 4 ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 23 ਦਸੰਬਰ 1970 ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(1) 1966 ਦੇ CW 271 ਨੇ 29 ਨਵੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 1777

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ 1968 ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 - ਜਨਰਲ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਂਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ, ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 4 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ 7 ਫਰਵਰੀ 1974 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 25 ਮਾਰਚ 1974 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੁੱਟੀ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਜਵਾਬੀ ਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 1974 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ :-

“ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ 25 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ/ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ:

(1) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ (1973 ਦੇ ਆਫਿਸ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 104 ਦੁਆਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 20 ਦਸੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮੰਨੀ ਗਈ।)।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਠੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 1974 ਦੇ CM ਨੰਬਰ 2746 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕੂਲਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਆਈ

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 4 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏਏ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਹੁਣ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲਾਸ I ਅਤੇ II ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ 16 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ 14 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: -

(a) ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ

(b) ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ 100 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

1, 7, 15, 22, 30, 37, 44, 51, 58, 65, 72, 80, 87, 94 ਅਤੇ ਹੋਰ।' ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 26 ਅਤੇ 76 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਰੋਸਟਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੋਸਟਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਖਾਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਅਤੇ IV ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ 6 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਲਾਸ I ਅਤੇ II ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ 6 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਹੁਣ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ - ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਟਿੰਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

19 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 14 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 4 ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ, 1968, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ. , ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਕੱਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਣਗੌਲੇ ਆਰਡਰ 'ਡੀ' ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅੰਤਰ- ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼.

ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲੱਭਿਤ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੇ ਰੈਂਕ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। *ਰਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ* ਬਨਾਮ *ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (3)* ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਈ.

(3) 1973 ਦਾ CW 4556.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਦਉੱਠਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 187 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਤੀਜੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਗਲੀ ਉੱਚ ਪੋਸਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤ ਉਸ ਦਾ ਸੇਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 7 ਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਚੌਥੇ ਨੁਕਤੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ

ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹ ਪੋਸਟਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ 14 ਨਵੰਬਰ 1973 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਸ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 20 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਾਊਂ ਉਮਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1968, ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਦਉੱਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਮੁੜ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 4 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਗੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 4 ਮਈ 1974 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏਏ' ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਦਫਤਰੀ ਨੋਟਿੰਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਜਾਦੂਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਸਪੀਕਰ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ। 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1970 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦਫਤਰ ਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਪਦਉੱਨਤ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇੱਕਸਾਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਇਸਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫਰੇਮਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਹਰਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (4) ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਰੀਜੈਸੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜੈਪੁਰ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਵਾਜ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਦੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਆਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਪਛਾਣਨਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਜਾਣ ਸਕਣ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ; ਜਾਂ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜੀ ਚੈਨਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਲਗਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਏਆਈਆਰ, 1951 ਐਸਸੀ 467।

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੰਡਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਕੱਤਰ, ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਰਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ - ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।' ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਣਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤਫਿਹਿਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਜੋ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸੇਵਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੋਵੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ *ਹਰੀ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਤਿਲਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (5) ਵਿਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਅਸਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਖਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਸਾਮੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੋਸਟਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਅਸਾਮੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਗਲੀ ਅਸਾਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤੋਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਅਧੀਨ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸਾਮੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਵੀ

ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਮਾ - ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਸਾਮੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਜੂਨੀਅਰ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਅਰ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਰਹੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਖੁਦ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂਬਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

(5) 1974 ਦਾ LPA 97.

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਖੁਦ ਅਗਲੀ ਪੋਸਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੇਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਈ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਅਸਾਮੀ ਆਮ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਯੋਗ ਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਰੋਕ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ-ਕਮ-ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਫਾਰਮੂਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1952 ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕੇਸ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956, 31 ਅਗਸਤ, 1956 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਨੀਅਰਤਾ-ਕਮ-ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਫਾਰਮੂਲਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੂਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੇਕਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੀਨੀਅਰਤਾ-ਕਮ-ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਉਪਲਬਧਤਾ ਰਿਮੋਟ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ. ਪੁਰੋਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿਮੀ ਲਾਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਫਿਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਤੋਂ ਰਾਜ-ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜੂਨੀਅਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 665 ਜੂਨੀਅਰ ਹੈਲਥ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ 48 ਜੂਨੀਅਰ ਹੈਲਥ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ -ਵਾਰ ਸਿਸਟਮ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 48 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਮੌਕੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਡਰ ਸੂਬਾ-ਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ 48 ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1953 ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 115(7) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ (7) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਉੱਚ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ

- (6) 1967 ਐਸਐਲਆਰ 753
- (7) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1547
- (8) 1970 ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ. 768:

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐਨ. ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ, ਮੰਗਲੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਨਟੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਭਾਕਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦ ਭਾਕਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਹੰਮਦ ਸੁਜਾਤ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (10) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨ. ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

“ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹੋਰ ਸਮਝਦਾਰ ਵੀ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਇਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 115, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (7)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਧਾਰਾ 115, ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੁੜ ਮੰਗ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਗੁਰਬਚਨ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ

(9) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 136 (10) 1974 ਐਸਐਲਡਬਲਯੂਆਰ 557।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਦਾ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

N ARULA, CJ—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

Balbir Singh v. State of Punjab, etc. (Sharma, J.)

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਐਸ., ਪੱਤੜ 1 ਜੇ.

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲੈਂਟ।

ਬਨਾਮ

ਜੇ ਐਸ ਵਾਂਟ ਸਿੰਘ - ਪਲੇ ਐਨਟੀਫ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1968 ਦਾ RSA 1837

12 ਸਤੰਬਰ 1974 ਈ.

ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਐਕਟ (1958 ਦਾ XLIII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਅਤੇ 105(ਸੀ)—ਪਾਸਿੰਗ ਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ—ਸਾਧਾਰਨ ਸਿਧਾਂਤ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ — ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਰਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਨਾਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ -ਕੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਵਪਾਰਕ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ - ਕੀ ਧਾਰਾ 105 (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ - ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ - ਕੀ ਆਮ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜੋ ਅੰਤਮ ਗਾਹਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਸਿੰਗ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ। shch ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮਾਲ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਮੂਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹੈ।